

Kemal Gözler

ÖRNEKLERİYLE USLSZ ALINTI SORUNU

Adnan Küçük, Ahmet Nohutçu, Bilal Canatan, Nevzat Sönmez,
Ali Rıza oban, Serdar zgldr, Fatih Dikici ve Dięerlerinin
Kitapları Hakkında Eleřtiriler

Yazarın Kendi Yayını
Bursa - Kasım 2013

ISBN: 978-605-63826-2-8

© 2013. Kemal Gözler. Her hakkı mahfuzdur.

Birinci Baskı: Kasım 2013

Dizgi ve Sayfa Düzeni: Kemal Gözler

Kapak: Kemal Gözler

Eleştirileriniz İçin: kgozler@hotmail.com

Baskı

Star Ajans Ltd. Şti. 634. Sokak, Nilüfer Ticaret Merkezi, Ayaz Plaza no 24,
Nilüfer - BURSA Tel: 0224 249 23 20 *Sertifika No:* 15366

Yayınlayan

Yayınevi yoktur.

Kitap yazarın kendi yayınıdır.

Prof. Dr. Kemal Gözler

Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Gemlik - BURSA

Açık Erişim

www.anayasa.gen.tr/usulsuz-alinti-sorunu.htm
books.google.com/books?isbn=9786056382628

Dağıtım

Bu kitabın genel dağıtımını yapılmayacaktır. Kitap parayla satılamaz.

Bu kitap, ücretsiz olarak, hukuk fakültesi kütüphanelerine, hukuk fakültelerinin kamu hukuku bölümlerinde çalışan ve adresini bulabildiğimiz öğretim üyelerine gönderilecektir. Kitap ayrıca bölümü ne olursa olsun, kitaba ilgi göstereceğini tahmin ettiğimiz öğretim üyelerine gönderilmeye çalışılacaktır.

Kitapla ilgilenen herkes kgozler@hotmail.com adresine e-posta göndererek kitabın kağıt nüshasını isteyebilir. Baskısı tükeninceye kadar, kitap isteyenlere ücretsiz olarak gönderilecektir. Kitap ayrıca *Google Books*'ta yayınlatılmaya çalışılacaktır (*books.google.com*'da isbn: 9786056382628 ile arama yapılabilir).

Bu Kitabın Zikrediliş Usûlü

Kemal Gözler, *Örnekleriyle Usûlsüz Alıntı Sorunu*, Bursa, Yazarın Kendi Yayını, 2013.

Kütüphane Tasnif

(LoC) LB2369.G69 2013 veya Kkx1155.G69 2013

(Dewey) 001.42 GÖZ 2013 veya 346.0931 GÖZ 2013

Bölüm 7

NEVZAT SÖNMEZ

Burada Nevzat Sönmez'in *Polisler İçin Anayasa Hukuku* (Ankara, Seçkin, 2011) isimli kitabı, bu kitapta benim *Anayasa Hukukuna Giriş* isimli kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin yapılmış alıntılar olduğu gerekçesiyle eleştirilecektir. Ama önce yazar ve kitap hakkında bir iki genel gözlemlerde bulunalım:

I. NEVZAT SÖNMEZ KİMDİR?

Özgeçmişi.- Nevzat Sönmez'in özgeçmişi konusunda bir bilgiye erişmek çok zordur. Bunca kitap yazmış bir kişi, bir kitabının arkasına veya içine kısa bir özgeçmişini neden koymaz? Veya "öğretim görevlisi" olduğunu belirten bu kişinin, "öğretim görevlisi" olduğu kurumun internet sitesinde bir "özgeçmiş" sayfası olması gerekmez mi?

Ben Nevzat Sönmez'in özgeçmişine ulaşmak için internette çok araştırma yaptım. *Google*'da *Nevzat Sönmez kitapları* yazıp arama yaparsanız karşınıza 32.800 sonuç çıkıyor; ama aşağıdaki üç küçük sayfa dışında Nevzat Sönmez'in özgeçmişi hakkında bir bilgi veren bir sayfaya ulaşamıyor.

"Eymirli Şahsiyetler" Sayfası.- Nevzat Sönmez'in özgeçmişi hakkında ulaşabildiğimiz en geniş bilgi, Yozgat Eymirli internet sitesinde "Eymirli Şahsiyetler" sayfasında bulunmaktadır ve bu bilgi şundan ibarettir:

"Nevzat Sönmez 1970 yılında Eymir'de doğdu. İlk orta ve lise tahsilini Yozgat'ta tamamladı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu. Ankara Polis Akademisini bitirdi. 1992-1997 yıllarında Ankara Polis Kolejinde daha sonra Elazığ Zülfü Ağar Polis Okulunda görev yapan Nevzat halen Kayseri Polis Okulunda görev yapmakta olup, evli ve 2 çocuk babasıdır"¹.

Vedat Kitapçılık.- Vedat Kitapçılığın internet sitesinde Nevzat Sönmez'in isminin yanında unvan olarak "3. Sınıf Emniyet Müdürü" yazılıdır².

1. <http://eymirli.com/?part=701&tur=s> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2013).

2. Örneğin bkz.: <http://www.vedatkitapcilik.com/cep-polis-mevzuati-mayis-2013--urun5326.html>; (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2013)

Hapkido Federasyonu.- Yine *Google*'da yaptığımız bir aramada Nevzat Sönmez'in "*hapkido antrenörü*" olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz³. Hapkido antrenörü olan Nevzat Sönmez'in "emniyet müdürü" olduğu belirlendiğine göre ortada bir isim benzerliği yoktur.

Bu üç siteden ve aşağıda belirteceğimiz kaynaklardan yola çıkarak Nevzat Sönmez'in meslekî kariyeri ve eğitimi hakkında şu bilgilere ulaşıldık:

1. Meslekî Kariyeri

Nevzat Sönmez'in kitabının gerek dış kapağında gerekse iç kapağında unvanının doktor olduğu ve "Polis Akademisi Öğretim Görevlisi" olduğu belirtilmektedir. İlgili kısımların fotoğrafını aşağıya aynen koyuyorum:

<i>Dış Kapak</i>	<i>İç Kapak</i>
Dr. Nevzat Sönmez Polis Akademisi Öğretim Görevlisi	Dr. Nevzat Sönmez Polis Akademisi Öğretim Görevlisi

Buna göre Nevzat Sönmez'in Polis Akademisi öğretim görevlisi olduğunu anlıyoruz veya sanıyoruz. Ben Polis Akademisi resmi web sayfasına baktım. Güvenlik Bilimleri Fakültesi⁴, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü⁵, Adli Bilimler Enstitüsü öğretim elemanları sayfalarını tek tek taradım. Nevzat Sönmez isminde bir "öğretim görevlisi"ne rastlamadım. Polis Meslek Yüksekokullarında görevli öğretim üyelerini de araştırdım. Nevzat Sönmez ismini orada da bulamadım⁶.

Belki de Nevzat Sönmez kitabını yayınladığı 2011 yılında Polis Akademisinde öğretim görevlisiydi. Bilemiyorum.

İnternette yaptığım araştırmada, Talas Belediyesi internet sitesinden 2011 yılında Nevzat Sönmez'in Kayseri Polis Meslek Yüksek Okulu Öğrenci İşleri Şube Müdürü olduğu⁷ anlaşılmaktadır. Öğrenci işleri şube müdürlüğü bir idari görev midir, yoksa bir akademik görev midir, yani Nevzat Sönmez bir "öğretim görevlisi" midir, onu bilemiyorum. Polis Meslek Yüksekokulları sitesinin "akademik kadro" isimli sayfasında Kayseri Polis Meslek Yüksekokulu öğretim elemanları listesi vardır. Ancak burada da Nevzat Sönmez'in ismi yer almamaktadır⁸.

3. <https://www.facebook.com/TRHapkido/posts/352566398191597>; <http://www.hapkido.org.tr/> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2013)

4. http://www.pa.edu.tr/?appcode=web_gbf (Erişim: 15 Ağustos 2013).

5. http://www.pa.edu.tr/?appcode=web_guvenlik_bilimleri_fakultesi (Erişim: 15 Ağustos 2013).

6. http://www.pa.edu.tr/?appcode=web_pmyo (Erişim: 15 Ağustos 2013).

7. <http://www.talas.bel.tr/newdetail.aspx?TBimID=372#UaIrjztrNVc> (11 Kasım 2013).

8. http://www.pa.edu.tr/?appcode=web_pmyo (Erişim Tarihi: 11 Kasım 2013).

Nevzat Sönmez'in gerçekte “öğretim görevlisi” olup olmadığını bilemiyorum. Ama kendisinin “3. Sınıf Emniyet Müdürü” rütbesinde bir emniyet mensubu⁹ ve “Hapkido Antrenörü”¹⁰ olduğu hususu açıktır.

2. Eğitimi

Lisans: AÜSBF ve/veya Polis Akademisi.- İnternet üzerinden yaptığım araştırmada Dr. Nevzat Sönmez'in kendisi tarafından hazırlanmış bir özgeçmişine ulaşamadım. Yukarıda belirttiğimi gibi Yozgat Eymirli internet sitesinde “Eymirli Şahsiyetler” sayfasında Nevzat Sönmez'in “ilk orta ve lise tahsilini Yozgat'ta tamamladı(ğı)”, “Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu(ğu)” ve “Ankara Polis Akademisini bitirdi(ği)” yazılıdır. Polis Akademisinden, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden önce mi, sonra mı mezun olduğu belirsizdir. 1970 doğumlu olduğu ve 1992 yılında Polis Kolejinde çalışmaya başladığına göre AÜSBF ve Polis Akademisini ayrı ayrı bitirmesine zaman bakımından pek imkan yoktur.

Yüksek Lisans: TODAİE.- Nevzat Sönmez'in TODAİE'de yüksek lisans yaptığı ve Dr. Selçuk Yalçındağ'ın danışmanlığında hazırladığı “*Kamu Düzeni Açısından Polis Okullarındaki Eğitimin Önemi ve Etkinliği*” başlıklı yüksek lisans teziyle 2000 yılında mezun olduğu anlaşılmaktadır¹¹.

Doktora: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilimdalı.- Nevzat Sönmez'in doktorasını Elazığ'da bulunan Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilimdalında Doç. Dr. Mehtap Yeşilorman'ın danışmanlığında yaptığı ve “*Polislerin Polislik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*” başlıklı 226 sayfalık bir doktora tezi hazırlayarak 2000 yılında “doktor” unvanını elde ettiği görülmektedir¹².

Özetle Nevzat Sönmez, SBF ve/veya Polis Akademisi mezunudur. Yüksek lisansını TODAİE'de muhtemelen kamu yönetimi alanında, doktorasını ise Fırat Üniversitesinde sosyoloji alanında yapmıştır. Nevzat Sönmez, eğitimi itibarıyla bir hukukçu değildir. Hukuk alanında ne lisans, ne yüksek lisans, ne de doktora diplomasına sahiptir.

Hukuk fakültesi mezunu dahi olmayan birisinin anayasa hukuku alanından kitap yazmaya teşebbüs etmesi şaşırtıcı ve ülkemizin en büyük yayınevlerinden birisi olan Seçkin Yayınevinin de bu kitabı yayınlamaya değer bir kitap olarak görmesi ise üzücüdür. Bu gözlem karşısında, gerek yazarı bu kitabı yazmaya, gerekse Yayınevini bu kitabı yayınlamaya iten motiflerin saf akademik motifler olduğu hususu şüphelidir.

9. <http://www.vedatkitapcilik.com/cep-polis-mevzuati-mayis-2013--urun5326.html>

10. <https://www.facebook.com/TRHapkido/posts/352566398191597>; <http://www.hapkido.org.tr/>

11. <http://yayin.todaie.gov.tr/tezler.php?Sayfa=24> (Erişim Tarihi: 12 Kasım 2013).

12. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/SearchTez> Tez No: 227496.

Hukuk Fakültesi Mezunu Olmayan Bir Sosyoloji Doktoru Anayasa Hukuku Kitabı Yazabilir mi?

Nevzat Sönmez'in kitabı hakkında somut örnekler üzerinden eleştirilerimi aşağıda sıralayacağım. Ama her şeyden önce şunu belirtelim: Nevzat Sönmez, bu kitabın birinci bölümünde açıklanan “destursuz bağa girenler” olgusunun mükemmel bir örneğidir. Kendisi hukuk fakültesi mezunu değildir. Yüksek lisans veya doktorası hukuk alanında değildir. Kendisi sosyoloji doktorudur. Sosyoloji doktoru bir kişi kalkıp bir anayasa hukuku kitabı yazmakta, kitabın kapağında adının önüne “Dr.” unvanını koymakta ve ülkemin en büyük yayınevlerinden biri olan Seçkin Yayınevi de bu kitabı yayınlamaktadır. Bu benim psikoloji kitabı yazmam gibi bir şeydir. Maalesef anayasa hukukçuları çıkıp, Nevzat Sönmez'e “sen kimsin” diye sormuyorlar. Destursuz bağa gireni koymuyorlar. Anayasa hukuku, bu alanda doktora yapmış hukukçuların bağıdır. Sosyoloji doktorlarının değil!

Muhtemel Savunmalar ve Bunlara Cevaplarım.- Bir ihtimal, yukarıdaki yazdıklarımıza karşı, Nevzat Sönmez kendisini, söz konusu kitabın, başlığında da belirtildiği gibi “*polisler için*” yazılmış bir “*anayasa hukuku*” kitabı olduğunu söyleyerek savunacaktır. Keza kitabın önsözünde bu kitabın amacı şu şekilde açıklanmıştır:

Temel amacı Polis Meslek Yüksekokullarında okutulan Anayasa Hukuku dersi için kaynak ihtiyacını gidermek olmakla birlikte aynı zamanda ön lisans tamamlama programında okuyan polisler ve okul sonrası meslek sınavlarına hazırlananlar için de bir başvuru kitabı özelliği taşımaktadır.

Demek ki bu kitap esas itibarıyla polis meslek yüksekokulunda okutulan anayasa hukuku dersi için yazılmış bir ders kitabıdır. Bir ders kitabı, hangi okulda okutulursa okutulsun, o alanın uzmanları tarafından yazılabilir. Sorun ders kitabının kimler tarafından okunacağı sorunu değil, sorun bu kitabı yazan kişinin bu kitabı yazmaya ehil olup olmaması sorunudur. Piyasada çeşitli boylarda anayasa hukuku kitapları vardır. Eğer polis meslek yüksekokullarında okutulan anayasa hukuku dersi için piyasada bulunan anayasa hukuku kitapları yetersiz ise, bu okullar, bir anayasa hukuku hocasına başvurup kendi ihtiyaçlarına uygun bir “polisler için anayasa hukuku” dersi kitabı yazdırabilirler. Benim burada tartıştığım sorun, bu kitabın *kimin için* yazıldığı sorunu değil, *kimin tarafından* yazıldığı sorunudur. “Polisler için anayasa hukuku” kitabının bir sosyoloji doktoru tarafından yazılması, en az “hemşireler için parazitoloji” kitabının benim tarafından yazılması kadar saçma bir şeydir.

Haliyle Nevzat Sönmez, kitabını “sosyoloji doktoru” sıfatıyla yazmadığını söyleyebilir. Eğer Nevzat Sönmez böyle bir şey derse, o zaman kendisine niçin kitabının kapağında adının önünde “Dr.” unvanını kullandığını sormak gerekir. Kitabın kapağında Nevzat Sönmez’in isminin başındaki “Dr.” unvanına bakanlar Nevzat Sönmez’in hukuk doktoru değil de, sosyoloji doktoru olduğunu anlıyorlar mı? Kitabın konusuyla alakasız bir alanda elde edilen bir unvanın kitabın kapağında belirtilmesi yayın etiği ile bağdaşmaz.

Tabii bir de Nevzat Sönmez kendisinin Siyasal Bilgiler Fakültesi veya Polis Akademisi mezunu olduğunu veya kendisinin emniyet müdürü olduğunu ve bu nedenle “polisler için anayasa hukuku” kitabı yazma ehliyetine sahip olduğunu iddia edebilir. Bir meslek mensubunun, kendisini ilgilendirdiği durumda, uzmanı olmasa bile istediği her alanda ders kitabı yazabileceği iddiası tuhaf bir iddiadır. Bu iddia, Polis Akademisi camiasında da kabul edilmemektedir ki, bu Akademi hukuk dersleri Polis Akademisi mezunları tarafından değil, hukuk fakültesi mezunu olup, yüksek lisans ve doktorasını hukuk alanında yapmış öğretim üyeleri tarafından verilmektedir. Eğer polisler için, piyasada bulunan kitaplar dışında özel bir anayasa hukuku kitabına ihtiyaç var ise bu kitabı yazma görevi öncelikle Polis Akademisindeki hukukçu meslektaşlarımıza düşer. Polis Akademisi mezunu bir kişinin, sırf bu akademi mezun oldu diye, polisler için anayasa hukuku kitabı yazma ehliyetini kendisinde görmesi, benim, sırf hukuk fakültesi mezunu olduğum için adli tıp kitabı yazmam kadar saçma bir şeydir. Zira adli tıp kitabının hukuk fakültesi öğrencileri tarafından okunacak olması, o kitabın hukuk fakültesi mezunu bir kişi tarafından yazılabileceği anlamına gelmez. Adli tıp, hukuk bilimimin değil, tıp biliminin alanına girer ve dolayısıyla adli tıp kitabı yazma hak ve ehliyeti tıp hocalarına aittir. Daha da uzatmadan şu soruyu sorayım: Bir anayasa hukukçusu şimdiye kadar bir “olay yeri inceleme” kitabını mı yazmıştır ki, Polis Akademisi mezunları “anayasa hukuku” kitabı yazıyorlar?

Nihayet Nevzat Sönmez, bu düşüncelere itibar etmeden şunu da diyebilir: “Anayasa hukuku kitabı yazmak kimsenin tekelinde değildir; ben de yazabilirim”. Ancak bir yazarın bunu diyebilmesi için yazdığı kitabın içeriğinin bilimsel bir değere sahip olması gerekir. Nevzat Sönmez’in kitabının içeriğinin bilimsel değeri biraz aşağıda örnekleriyle gösterilecektir.

* * *

Nevzat Sönmez’in *Polisler İçin Anayasa Hukuku* isimli kitabını eleştirmeye başlamadan önce belirtelim ki, Nevzat Sönmez, sadece anayasa hukuku kitabının değil, daha pek çok kitabın yazarıdır. Seçkin Yayıncılığın internet sitesinden bakınca, burada eleştirdiğimiz *Anayasa Hukuku* kitabı dışında Nevzat Sönmez’in, *Polis Mevzuatı* (2013), *Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek*

Hukuku (2009), *Polis Meslek Yüksek Okulları (PMYO) Sınavına Hazırlık Rehberi* (2009), *Polis Meslek İçı Sınavlarına Hazırlık* (2007), *Disiplin Hukuku ve Meslek İçı Sınavlara Hazırlık Kitabı* (2002) başlıklı kitapları olduğu görölmektedir.

Burada eleştirdiğimiz kitap, 13 cm x 19,5 cm boyutlarında olup içindekiler dâhil toplam 211 sayfadır. Kitap *Polisler İçin Anayasa Hukuku* başlığını taşımaktadır. Başlığın altına parantez içinde alt başlık olarak *Vatandaşlık Hukuku* kelimeleri de yazılmıştır. Kitap Ankara’da 2011 yılında Seçkin Yayınevi tarafından yayınlanmıştır. Kitap, plân olarak standart bir anayasa hukuku kitabının konularını kapsamaktadır.

II. USÛLSÜZ ALINTI ÖRNEKLERİ

Bu başlık altında Nevzat Sönmez’in *Polisler İçin Anayasa Hukuku* (Ankara, Seçkin Yayınevi, 2011) isimli kitabında benim kitabımdan kaynağı gösterilmeksizin yapılmış alıntılara örnekler verilmiştir.

Söz konusu alıntıların benden yapılmış olduğunu göstermek için, önce Nevzat Sönmez’in kitabından ilgili paragraf, cümle veya cümleler; sonra da bunların benim kitaplarımdan alındığı paragraf, cümle veya cümleler kutu içinde alt alta verilmiştir. Önce Nevzat Sönmez’in cümleleri, sonra da benim cümlelerim okunursa, Nevzat Sönmez’in cümlelerinin benim cümlelerimden alınma olduğu görülecektir.

Burada belirtmek isterim ki, Nevzat Sönmez’in kitabından örnek olarak alınan cümleleri yeniden yazmak yerine adı geçen kitaptan *scan* edip olduğu gibi, JPEG (fotoğraf) formatında koydum. Dolayısıyla bu kısımlar Nevzat Sönmez’in kitabındaki kısımların birebir aynıdır. O cümlelerin birebir fotoğrafıdır. Benim kitabımdan alınan cümleler ise, kitabın benim bilgisayarımda kayıtlı *word* belgesinden olduğu gibi alınmıştır. Satırlardaki son kelimeler, kitaba göre, bir alt satıra kaymış olabilir; ama metin olarak benim kitabımın basılı hâli ile bu cümleler kelime kelime, noktası virgölüne aynıdır. Ekteki kitaptan ilgili cümleler karşılaştırılabilir.

Bu örnekler geçmeden önce bu örneklerde görülen hukuka aykırılıklar hakkında genel bilgi verip, benden yaptığı usûlsüz alıntıları iki gruba ayırmak isterim:

A. KAYNAĞI GÖSTERİLMEDEN YAPILMIŞ ALINTILAR

Aşağıda listelenen alıntılarda Nevzat Sönmez, alıntıyı benden yapmakta, ama bana atıf yapmamaktadır (Örneklerden her biri aşağıda ayrıca incelenecektir).

Örnek 3	Örnek 14
Örnek 4	Örnek 15
Örnek 5	Örnek 18
Örnek 10	Örnek 19
Örnek 12	Örnek 23

Aşağıdaki ayrıca tek tek gösterileceği gibi bu örneklerde Nevzat Sönmez kaynağını göstermeksizin benden alıntı yapmaktadır. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35’inci maddesinin son fıkrasına göre “*ilim eserlerinde, iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yer belirtilir*”. Yani maddeye göre, kendisinden alıntı yapılan yazarın adı, eserin ismi ve alıntılanan cümlelerin geçtiği sayfa numarası belirtilmelidir. Haliyle yerleşik atıf usûllerinde, bunlardan başka eserin yayınlandığı şehir ve yayınlayan yayınevi, eserin yayın yılı gibi diğer künye bilgileri de belirtilir. Keza adı geçen Kanununun 71’inci maddesinin ilk fıkrasının 3’üncü bendi “*bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunan kişi altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezasıyla cezalandırılır*” diyerek kaynak göstermeden alıntı yapmayı müeyyideye bağlamıştır.

B. ALINTININ BELLİ OLACAK ŞEKİLDE YAPILMASI ŞARTINA AYKIRI ALINTILAR

Bir alıntının hukuka uygun bir alıntı hâline gelmesi için, alıntının kaynağının gösterilmesi çok önemli bir şarttır; ama yeterli bir şart değildir. Zira, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35’inci maddesinin son fıkrasına göre “*iktibasın belli olacak şekilde yapılması lazımdır*”. Bu şu anlama gelir: Bir eserden yapılan alıntının, o eserin bir parçası olmadığı, bir başka eserden alınmış olduğunun üçüncü kişiler tarafından kolaylıkla anlaşılabilmesi gerekir¹³. Yani okuyucu, bir eseri okuduğunda, o eserde alıntı olan kısımların yazarın düşüncesi değil, bir başka yazarın düşüncesi olduğunu kolayca anlayabilmelidir. Alıntı niteliğinde olan cümlelerin bir başka eserden alındığı belli değil ise, bu durum usûlsüz alıntıya yol açar¹⁴.

Aynen alıntılarda, yani kelimesi kelimesine, noktası virgülüne yapılmış alıntılarda, alıntının belli olacak şekilde yapılmasının usûlü, aynen alıntılanan cümleleri ya tırnak içinde, ya da girintili paragraf olarak verilmesinden geçer.

13. Özge Öncü, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İktibas Serbestisi ve Sınırları*, Ankara, Yetkin, 2010, s.347.

14. *Ibid.*, s.348.

Nevzat Sönmez'in aşağıdaki örneklerde belirtilen alıntılarını ise noktası virgülüne, aynen benden yapılmış olmalarına, yani birer "aynen alıntı" olmalarına rağmen tırnak içinde verilmemişlerdir veya girintili paragraf olarak dizilmemişlerdir.

Örnek 1	Örnek 13
Örnek 2	Örnek 16
Örnek 6	Örnek 17
Örnek 7	Örnek 20
Örnek 8	Örnek 21
Örnek 9	Örnek 22
Örnek 11	

* * *

Kaynağı gösterilmiş olsa bile bir alıntının hukuka uygun olabilmesi için yerine getirmesi gereken daha pek çok şart vardır. Örneğin 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesinin ilk fıkrasının ilk bendine göre, iktibas, yani alıntı, bir eserin "*bazı cümle ve fıkralarının*" bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır. Yine aynı maddenin ilk fıkrasının 3'üncü bendine göre, iktibas, "*maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla*" yapılmalıdır (m.35/1, b.3). Bu şartlar açısından da Nevzat Sönmez'in alıntıları fevkalade tartışmaya açıktır. Ancak, alıntı yapmanın en basit şartı olan kaynak gösterme şartına bile uymayan Nevzat Sönmez'in bu şartlara uyup uymadığını burada tartışmanın bir gereği yoktur. Böyle bir tartışma fazla lüks bir tartışma olacaktır.

ÖRNEKLER

Şimdi bu örneklerin her birini yakından görelim.

ÖRNEK 1

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.11:

Bu anlamda bir kuralın anayasa kuralı olup olmadığına o kuralın içeriğine, neyi düzenlediğine bakılarak karar verilir. Bir kural, içerik itibarıyla devletin temel organlarının kuruluşuyla veya işleyişiyle ilgili ise, o kural anayasal niteliktedir.¹¹

¹¹ GÖZLER, 2008, s.22

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.13:

Bu anlamda bir kuralın anayasa kuralı olup olmadığına o kuralın içeriğine, neyi düzenlediğine bakılarak karar verilir. Bir kural, içerik itibarıyla devletin temel organlarının kuruluşuyla veya işleyişiyle ilgili ise, o kural anayasal niteliktedir.

Nevzat Sönmez'in yukarıdaki paragrafı benim kitabımdan alınmıştır. Zaten Nevzat Sönmez de 11 nolu dipnotuyla benim kitabıma atıf yaparak bunu kabul etmektedir. Ancak bu alıntı, kaynağı gösterilmiş olsa da, yine usûlsüz bir alıntıdır. Çünkü, bu alıntı, yukarıdaki iki kutunun karşılaştırılmasından anlaşılacağı üzere bir "aynen alıntı"dır. Yani Nevzat Sönmez'in cümleleri, noktası virgüline, kelimesi kelimesine aynen benim cümlelerimin tekrarıdır. Ortada bir aynen alıntı olduğuna göre, bu alıntının tırnak içinde verilmesi veya girintili paragraf olarak dizilmesi gerekirdi. Zira yukarıda açıkladığımız gibi, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesinin son fıkrasına göre "*iktibasın belli olacak şekilde yapılması lazımdır*".

ÖRNEK 2

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.19:

Bir hukuk düzeninde mevcut olan, anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik gibi normlar, dağınık hâlde ve rasgele değil, alt-alta, üst-üste bulunur. Bu normların arasında altlık-üstlük ilişkisi vardır. Buna "normlar hiyerarşisi veya hukuk kuralları hiyerarşisi"denir. Bu hiyerarşi de alt basamakta yer alan norm geçerliliğini üst basamakta yer alan normdan alır ve dolayısıyla alttaki norm üsttekine uygun olmak zorunda olup aykırı olamaz.¹⁵

¹⁵ GÖZLER, Kemal, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa Ekin Basım yayın dağıtım, 2004, s.14

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.14.

Bir hukuk düzeninde mevcut olan, anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik gibi normlar, dağınık hâlde ve rasgele değil, alt-alta, üst-üste bulunur. Bu normların arasında altlık-üstlük ilişkisi vardır. Buna "normlar hiyerarşisi" veya "hukuk düzeni piramidi" denir (Bu teori Hans Kelsen'in görüşlerine dayanır). Bu hiyerarşide alt basamakta yer alan norm geçerliliğini üst basamakta yer alan normdan alır ve dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in paragrafındaki pek çok cümle benim paragrafımdan noktası virgüline alınmıştır. Bunlar birer aynen alıntıdır. Dolayısıyla bunların tırnak içinde verilmeleri gerekir. Tırnak içinde verilmediklerinden dolayı FSEK, m.35/son'da öngörülen "*iktibasın belli olacak şekilde yapılması*" şartına aykırılık teşkil eder.

ÖRNEK 3**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.21:**

Kanun hükmünde kararname (KHK), Bakanlar Kurulunun Anayasa'dan doğrudan doğruya aldığı veya yasama organından yetki devri yoluyla aldığı sınırlı bir yetkiye dayanarak yaptığı, daha sonra yasama organının denetimine tâbi olan ve normlar hiyerarşisinde kanun düzeyinde yer alan bir düzenleyici işlemdir.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.318:

Kanun hükmünde kararname (KHK), Bakanlar Kurulunun anayasadan doğrudan doğruya aldığı veya yasama organından yetki devri yoluyla aldığı sınırlı bir yetkiye dayanarak yaptığı, daha sonra yasama organının denetimine tâbi olan ve normlar hiyerarşisinde kanun düzeyinde yer alan bir düzenleyici işlemdir.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in paragrafı ile benim paragrafım noktası virgüline aynıdır. Nevzat Sönmez'in paragrafı benim paragrafımdan alınmıştır. Ama bana atıf yoktur. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesinin son fıkrası uyarınca yapılan alıntının kaynağının gösterilmesi gerekir. Nitekim, adı geçen Kanununun 71'inci maddesinin ilk fıkrasının 3'üncü bendi "bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunan kişi altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır" diyerek kaynak göstermeden alıntı yapmayı müeyyideye bağlamıştır¹⁵

ÖRNEK 4**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.10:**

Anayasa'da öngörölmüş yürütme organının düzenleyici işlemleri, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik olmak üzere üç olarak kabul edilmektedir. Ancak, uygulamada yürütme organının bunların dışında, "kararname", "karar", "tebliğ", "genelge", "yönerge", "talimat", "genel emir" gibi değişik isimler taşıyan işlemler ile de genel, soyut ve objektif hukuk kuralları koyduğu görölmektedir.

Bu nedenle, bu işlemler de yürütme organının düzenleyici işlemleri arasında yer almakta ve bu tür düzenleyici işlemler idare hukukunda "adsız düzenleyici işlemler" olarak nitelendirilmektedir.

15. Ünal Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet Hukuku*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s.157.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.328:

Anayasada öngörölmüş yürütme organının düzenleyici işlemleri, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik olmak üzere üç tanedir. Ancak, uygulamada, yürütme organının, bunların dışında, “kararname”, “karar”, “tebliğ”, “sirküler”, “genelge”, “ilke kararı” “esaslar”, “yönerge”, “talimat”, “statü”, “genel emir”, “tenbihname”, “genel tenbih”, “ilân”, “duyuru”, “plân”, “tarife” gibi değişik isimler taşıyan işlemlerle genel, soyut, objektif hukuk kuralları koyduğu görölmektedir. Bu nedenle, bu işlemler de yürütme organının düzenleyici işlemidirler. Bu tür düzenleyici işlemlere, bunların adı, Anayasada geçmediği için, “adsız düzenleyici işlemler” denmektedir.

Yukarıdaki iki kutu karşılaştırılırsa, Nevzat Sönmez’in paragraflarının benim paragrafımdan alınma olduğu görülür. Buna rağmen bana yapılmış bir atf yoktur. Ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71’inci maddesinin ilk fıkrasının 3’üncü bendinde öngörölmüş olan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” hâli vardır.

ÖRNEK 5**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.23:**

Yazılı anayasa, bir anayasa içinde olması düşünölebilecek kuralların yetkili bir organ tarafından *belirli bir belge* içinde toplanmasıdır.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.15:

“Yazılı anayasa”, bir anayasa içinde olması düşünölebilecek kuralların yetkili bir organ tarafından *belirli bir belge* içinde toplanmasıdır.

Göröldüğü gibi Nevzat Sönmez’in cümlesi olduğu gibi benim cümlemden noktası virgölüne aynen alınmadır. Hatta ilginçtir ki, benim italikle verdiğim “*belirli bir belge*” kelimelerini Nevzat Sönmez de italikle vermiştir. Bu üç kelimenin italikle yazılması alıntının benden yapılmış olduğunun tartışmasız kanıtıdır. Alıntı benden yapılmıştır; ama bana yapılmış bir atf yoktur. Ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71’inci maddesinin ilk fıkrasının 3’üncü bendinde öngörölmüş olan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” hâli vardır.

ÖRNEK 6**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.23:**

Yazısız Anayasa, her şeyden önce “yazılı” anayasanın karşıtıdır. “Yazısız anayasa”ya, “teamülî anayasa veya “geleneksel anayasa” da denir. Bu tür anayasa, toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur. Yazısız anayasanın en bilinen örneği İngiltere’dir. İngiltere’de devletin temel kuruluşunu düzenleyen kurallardan önemli bir kısmı teamülî niteliktedir. Bu kurallar belirli bir konuda anayasal organların uzunca bir zaman boyunca düzenli olarak tekrarlanan uygulamalarından oluşmaktadır. Bu uygulamalar konusunda anayasal organlarda ve kamuoyunda bir konsensus vardır. Örneğin Kraliçenin çoğunluk partisinin liderini başbakan olarak ataması, Avam Kamarasının güvenini yitiren Kabinenin istifa etmesi, Kraliçenin kanunları veto etme yetkisini kullanmaması birer yazısız anayasa kuralıdır. Hiçbir yerde yazılı olmamalarına rağmen bu kurallara çok eski zamanlardan beri uyulmaktadır.¹⁹

¹⁹ GÖZLER, Kemal, ‘Anayasa Kavramı’ Türk Anayasa Hukuku Sitesi, <http://www.anayasa.gen.tr/anayasakavrami.htm> (erişim tarihi: 10.05.2011)

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.15:

“Yazısız anayasa (*unwritten constitution, constitution non-écrite*)”, her şeyden önce “yazılı” anayasanın karşıtıdır. “Yazısız anayasa”ya, “teamülî anayasa (*constitution coutumière*)” veya “geleneksel anayasa” da denir. Bu tür anayasa, toplum içinde uzunca bir süre kesintisiz olarak tekrarlanan ve bağlayıcı olduğuna inanılan uygulamalardan oluşur. Yazısız anayasanın en bilinen örneği İngiltere’dir. İngiltere’de devletin temel kuruluşunu düzenleyen kurallardan önemli bir kısmı teamülî niteliktedir. Bu kurallar belirli bir konuda anayasal organların uzunca bir zaman boyunca düzenli olarak tekrarlanan uygulamalarından oluşmaktadır. Bu uygulamalar konusunda anayasal organlarda ve kamuoyunda bir konsensus vardır. Örneğin Kraliçenin çoğunluk partisinin liderini başbakan olarak ataması, Başbakanın Avam Kamarası üyesi olması, Avam Kamarasının güvenini yitiren Kabinenin istifa etmesi, Avam Kamarası Başkanının (*Speaker*) tarafsız olması, Kraliçenin kanunları veto etme yetkisini kullanmaması birer yazısız anayasa kuralıdır³. Hiçbir yerde yazılı olmamalarına rağmen bu kurallara çok eski zamanlardan beri uyulmaktadır.

3. Örnekler için bkz.: S. A. de Smith ve Brazier ve Rodney Brazier, *Constitutional and Administrative Law*, London, Penguin Books, 1989, s.28.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez’in paragrafı benim paragrafımdan olduğu gibi alınmadır. Yani ortada bir “aynen alıntı” vardır. Aynen alıntının tırnak içinde yapılması gerekir. Nevzat Sönmez, alıntıyı tırnak içinde yapmamıştır. Dolayısıyla söz konusu alıntıda FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırılık vardır.

ÖRNEK 7

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.51:

“Yumuşak anayasa, normal kanunlarla aynı usûllerle ve aynı organlarca değiştirilebilen anayasa olarak tanımlanmaktadır. “Kıatı anayasa normal kanunlardan daha farklı organlarca ve daha zor usullerle değiştirilebilen anayasa olarak tanımlanmaktadır.”²⁰

²⁰ GÖZLER, Kemal, ‘Anayasa Kavramı’ Türk Anayasa Hukuku Sitesi, <http://www.anayasa.gen.tr/anayasakavrami.htm> (erişim tarihi: 10.05.2011)

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.16:

“Yumuşak anayasa (*flexible constitution, constitution souple*)”, normal kanunlarla aynı usûllerle ve aynı organlarca değiştirilebilen anayasa olarak tanımlanmaktadır. (...)

“Kıatı anayasa (*rigid constitution, constitution rigide*)” veya “sert anayasa”, normal kanunlardan daha farklı organlarca ve daha zor usullerle değiştirilebilen anayasa olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıdaki iki kutunun karşılaştırılmasından anlaşılacağı üzere Nevzat Sönmez’in cümleleri benim cümlelerimden “aynen” alınmıştır. Ama alıntılanan cümleler **tırnak içinde verilmemiştir**. Söz konusu alıntı FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırıdır.

ÖRNEK 8

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.36:

Devlet denen şey, bir insan topluluğu olduğuna göre, her şeyden önce bir devletin kurulabilmesi için insanlara ihtiyaç vardır. **İnsan topluluğu** devletin ilk unsurudur. İkinci olarak bir devlet kurmak isteyen insanlar bu devleti havada ve denizde kuramayacaklarına göre, toprağa ihtiyaçları vardır. **Toprak parçası** devletin ikinci unsurudur. Ancak yeryüzünde sahipsiz toprak yoktur. Bütün topraklar bir devlete aittir. O hâlde mevcut bir devlete ait bir toprak parçasını o devletten koparmaları gerekmektedir. Ancak devletler genellikle buna izin vermezler ve buna teşebbüs edenleri şiddetle cezalandırırlar. Bu nedenle bir devlet kurmak isteyen insanlar, bunu her halükârda gerçekleştirmek istiyorlarsa, mevcut devlete karşı şiddet yoluyla cevap vermeleri, mevcut devleti şiddet yoluyla yenmeleri ve o toprak parçası üzerinde egemen olmaları gerekir. İşte devletin üçüncü unsuru **egemenlik**dir.⁴²

⁴² GÖZLER, 2004, s.42

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.33:

Bir devletin kurulabilmesi için nelere ihtiyaç vardır? Devlet denen şey, bir insan topluluğu olduğuna göre, her şeyden önce bir devletin kurulabilmesi için insanlara ihtiyaç vardır. **İnsan topluluğu** devletin ilk unsurudur. İkinci olarak bir devlet kurmak isteyen insanlar bu devleti havada ve denizde kuramayacaklarına göre, toprağa ihtiyaçları vardır. **Toprak parçası** devletin ikinci unsurudur. Ancak yeryüzünde sahipsiz toprak yoktur. Bütün topraklar bir devlete aittir. O hâlde mevcut bir devlete ait bir toprak parçasını o devletten koparmaları gerekmektedir. Ancak devletler genellikle buna izin vermezler ve buna teşebbüs edenleri şiddetle cezalandırırlar. Bu nedenle bir devlet kurmak isteyen insanlar, bunu her halükârda gerçekleştirmek istiyorlarsa, mevcut devlete karşı şiddet yoluyla cevap vermeleri, mevcut devleti şiddet yoluyla yenmeleri ve o toprak parçası üzerinde egemen olmaları gerekir. İşte devletin üçüncü unsuru **egemenlik**dir.

İki kutunun karşılaştırılmasından da anlaşılacağı üzere ortada bir “aynen alıntı” vardır. Hatta ilginçtir, benim kalın harflerle (*bold*) verdiğim kelimeleri Nevzat Sönmez de kalın harflerle vermektedir. Nevzat Sönmez bu alıntının kaynağını göstermektedir; ama alıntı tırnak içinde verilmediğinden veya girintili paragraf olarak dizilmediğinden bu alıntı FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırıdır.

ÖRNEK 9

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.37:

Devlet, millet, ülke ve egemenlik olmak üzere üç unsurdan oluştuğuna göre bu unsurlardan herhangi birinin kaybı, devletin varlığını sona erdirir. Bu unsurlardan ikisinin veya üçünün birden kaybı durumunda da devlet haliyle ortadan kalkar.⁴⁵

⁴⁵ GÖZLER, 2007, s.14

Kemal Gözler, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa, Ekin, 2007, s.14:

Devlet, millet, ülke ve egemenlik olmak üzere üç unsurdan oluştuğuna göre bu unsurlardan herhangi birinin kaybı, devletin varlığını sona erdirir. Bu unsurlardan ikisinin veya üçünün birden kaybı durumunda da devlet haliyle ortadan kalkar.

Görüldüğü gibi ortada bir “aynen alıntı” var. Ama alıntılanan cümleler tırnak içinde verilmemiştir. Söz konusu alıntı FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırıdır.

ÖRNEK 10

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.37:

Bir devletin kurulabilmesi için gerekli olan ilk şey “insan topluluğu (*population*)”dur. Bu insan topluluğuna hukukta millet denir. İnsanlar olmaksızın bir devletin kurulması mümkün değildir. İnsansız devlet olmaz. İnsan topluluğu devletin beşerî unsurudur. “İnsan topluluğu” unsurunu ifade etmek için, “ahali”, “tebaa”, nüfus”, “halk” gibi değişik kavramlar da kullanılmaktadır.

Kemal Gözler, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa, Ekin, 2007, s.49:

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bir devletin kurulabilmesi için gerekli olan ilk şey “insan topluluğu (*population*)”dur. İnsanlar olmaksızın bir devletin kurulması mümkün değildir. İnsansız devlet olmaz. İnsan topluluğu devletin beşerî unsurudur. “İnsan topluluğu” unsurunu ifade etmek için, “ahali”, “tebaa”, nüfus”, “halk” gibi değişik terimler kullanılıyorsa da biz “millet” terimini kullanacağız.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in yukarıdaki cümleleri aynen benim cümlelerimden alınmıştır. Ama bu cümlelerin sonunda bana atıf yoktur. Bu üç cümleyi izleyen ve millet tanımının olduğu son cümlede bana bir atıf vardır (s.37, dipnot 46); ama bu atıfta da belirtilen sayfa numaraları yanlışır. Bir ihtimal yazarın bana atıf yaptığını kabul etsek bile, bu atıf yine usülsüz bir atıftır; çünkü ortada aynen alıntı olmasına rağmen bu alıntı tırnak içinde verilmemiş, dolayısıyla FSEK, m.35/son'da öngörülen "iktibasın belli olacak şekilde yapılması" şartı ihlâl edilmiştir.

ÖRNEK 11

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.37:

Birbirleri-
ne birtakım bağlar ile bağlanmış insanlardan oluşmuş topluluğa
millet denir.⁴⁶

⁴⁶ GÖZLER, 2001, s.108; GÖZLER, 2007, s.4

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.34:

İşte biz birbirlerine birtakım bağlarla bağlanmış insanlardan oluşmuş topluluğa "millet (nation)" deriz.

Alıntının sonunda kaynağı gösterilmiş olsa da bu alıntı yine de FSEK, m.35/son'da öngörülen "iktibasın belli olacak şekilde yapılması" şartına aykırı olarak yapılmış bir alıntıdır. Çünkü, söz konusu tanım benden *aynen* alınmış olmasına rağmen tırnak içinde verilmemiştir.

ÖRNEK 12**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.39:**

Bir devletin diğer devletler tarafından tanınması onun, uluslararası hukuk bakımından bir devlet olarak kabul edilmesi açısından önemli bir göstergedir. Buna karşılık anayasa ve iç hukuk bakımından tanınma, devletin kuruluşunu ve varlığını gösteren ayırıcı bir unsur değildir. Yukarıda sayılan, bir devletin devlet olmasını sağlayan üç unsurun bir araya gelmesiyle devlet kurulmuş olur. Yani bir grup insan, belirli bir toprak parçası üzerinde egemenliğini tartışmasız bir şekilde kurmayı başarmışsa ve bu durum süreklilik kazanmışsa, o devlet, başka devletler tarafından tanınmamış olsa bile artık ortada yeni bir devlet vardır. Bir devletin diğer devleti tanıyıp tanımamasının, o devletin, “devlet olma statüsü üzerinde bir etkisi yoktur. Anayasa hukuku açısından önemli olan bir devletin tanınması değil, bu devletin gerçekten kendi ülkesi üzerinde *uzunca bir süre fiilen egemen* olup olmadığıdır. Örnek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

Kemal Gözler, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa, Ekin, 2007, s.12:

Yeni kurulan bir devletin pek çok devlet tarafından tanınması onun, uluslararası hukuk bakımından bir devlet olarak oluştuğunun güzel bir göstergesidir. Ancak iç hukuk bakımından tanınma, devletin kuruluşunu ve varlığını gösteren ayırıcı bir unsur değildir. Belirli bir grup insan, belirli bir toprak parçası üzerinde egemenliğini tartışmasız bir şekilde kurmayı başarmışlarsa ve bu durum süreklilik kazanmışsa, o devlet, başka devletler tarafından tanınmamış olsa bile artık ortada yeni bir devlet vardır. Bir devletin diğer devleti tanıyıp tanımamasının, o devletin, “devlet olma statüsü (*statehood*, devletlik)” üzerinde bir etkisi yoktur. Örneğin ABD, Çin Halk Cumhuriyetini 30 yıl boyunca tanımamıştır. Ancak Çin Halk Cumhuriyeti, bu süre içinde var olmaya devam etmiştir. Anayasa hukuku bakımından mühim olan bir devletin tanınması değil, bu devletin gerçekten kendi ülkesi üzerinde *uzunca bir süre fiilen egemen* olup olmadığıdır.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez’in yukarıdaki paragrafı noktası virgüline benim paragrafımdan alınmıştır. Hatta ilginçtir, benim italikle verdiğim “*uzunca bir süre fiilen egemen*” kelimelerini Nevzat Sönmez de italikle vermektedir. Nevzat Sönmez sadece benim cümlelerimi almamakta, stilimi dahi taklit etmektedir. Nevzat Sönmez’in paragrafının benim paragrafımdan alınmış olduğu ortadadır. Ama bu paragrafın kaynağı gösterilmemiştir. Dolayısıyla ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71’inci maddesinin ilk fıkrasının 3’üncü bendinde öngörülmüş olan “kaynak göstermesizin iktibasta bulunma” hâli vardır.

ÖRNEK 13**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.39:**

1974 yılında Türk ordusunun müdahalesi sonucunda Kıbrıs Türk Federe Devleti olarak kurulup 1983 yılında bağımsızlığını ilân eden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Türkiye Cumhuriyeti dışında bir başka devlet tarafından tanınmamıştır. KKTC'nin tanınmamış olması durumu, belki, uluslararası hukuk bakımından KKTC'nin bir devlet vasfını kazanmadığını ve dolayısıyla uluslararası ilişkilere giremeyeceğini gösterir. Ancak bu durum, anayasa hukuku bakımından KKTC'nin bir devlet olmadığı anlamına gelmez. Zira KKTC'nin toprakları üzerinde tartışmasız olarak KKTC'nin egemenliği vardır ve bu egemenlik süreklilik kazanmıştır. Dolayısıyla KKTC iç hukuk bakımından tartışmasız bir devlettir. İç hukuk bakımından bir devlet, devlet olma niteliğini sürdürdükçe, onun başka devletler tarafından tanınıp tanınmamasının bir önemi yoktur.⁵²

⁵² GÖZLER, 2007, s.11-12; ERDOĞAN, 2005, s.14-15

Kemal Gözler, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa, Ekin, 2007, s.12:

KKTC'nin üzerinde kurulu olduğu topraklar, 1974 yılında Türk ordusunun müdahalesi sonucunda Kıbrıs Rum Hükümetinin egemenliğinden çıkmıştır. Bu topraklar üzerinde önce Kuzey Kıbrıs Türk Federe Devleti kurulmuş daha sonra bu devlet 1983 yılında bağımsızlığını ilân ederek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine dönüşmüştür. KKTC, 1983 yılında bağımsızlığını ilân etmesine rağmen, günümüze kadar, Türkiye Cumhuriyeti dışında bir başka devlet tarafından tanınmamıştır. Bu KKTC'nin tanınmamış olması vakası, belki, uluslararası hukuk bakımından KKTC'nin bir devlet niteliğini kazanmadığını ve dolayısıyla uluslararası ilişkilere giremeyeceğini gösterir. Ancak bu vakıa, anayasa hukuku bakımından KKTC'nin bir devlet olmadığını kesinlikle göstermez. Zira KKTC'nin toprakları üzerinde Güney Kıbrıs Rum Kesimi değil, tartışmasız olarak KKTC'nin egemenliği vardır ve bu egemenlik süreklilik kazanmıştır. Dolayısıyla KKTC iç hukuk bakımından tartışmasız bir devlettir. İç hukuk bakımından bir devlet, devlet olma niteliğini sürdürdükçe, onun başka devletler tarafından tanınıp tanınmamasının bir önemi yoktur.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in yukarıdaki paragrafı benim paragraftan alınmıştır. Paragrafın sonunda Erdoğan ile bana atıf vardır. Ancak dikkat edilirse Nevzat Sönmez'in paragrafındaki cümlelerin çoğunluğunun benim cümlelerim ile noktası virgülüne aynı olduğu görülür. Bu nedenle bu cümlelerin, bir "aynen alıntı" olarak tırnak içinde verilmesi gerekirdi.

Dolayısıyla ortada FSEK, m.35/son'da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırı olarak yapılmış bir alıntı vardır.

Ayrıca ortada bir aynen alıntı olduğuna göre, bu alıntı mantık gereği sadece bir yazardan yapılmış olabilir. Bu yazar da benim. Nevzat Sönmez'in sadece benden yapmış olduğu bir alıntı için Mustafa Erdoğan'a da atıf yapması, FSEK, m.71/1, b.5'te hükme bağlanan “yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak gösterme” durumuna vücut verir.

ÖRNEK 14

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.42:

Hobbes, Locke ve Rousseau Arasında Karşılaştırma

	Hobbes	Locke	Rousseau
Doğal Hayat Ortamı	Kavga Var.	Özgürlük ve eşitlik var	Özgürlük ve eşitlik var.
Sözleşmenin Konusu	Özgürlüklerin Leviathan'a Devri	Cezalandırma hakkının devlete devri	Özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla eşitlik bozuluyor. Güveni temin etmek için bireyler, sözleşerek, 'genel irade'yi oluşturuyorlar. İnsanlar, genel iradeye tabiler ama özgürlüklerinden de vazgeçmiş sayılmıyorlar.
Devletin Taahhüdü	Güvenlik ve düzen sağlama	Suçluları cezalandırıp adaleti tesis etmek	Azınlık hakları yok.
Devlet Anlayışı	Otoriter	Özgürlükçü	

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.49:

TABLO 6.1: Hobbes, Locke ve Rousseau Arasında Karşılaştırma

	Hobbes	Locke	Rousseau
Doğal Yaşam	Kavga var.	Barış ve özgürlük var.	Barış, eşitlik var. Özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla eşitlik bozuluyor. Güveni temin etmek için bireyler, sözleşerek, "genel irade"yi oluşturuyorlar.
Sözleşmenin Konusu	Özgürlüklerin Leviathan'a devri	Cezalandırma hakkının devlete devri	İnsanlar, özgürlüklerinden vazgeçmiş olmuyorlar; ama genel iradeye tâbiler. Azınlık hakları yok.
Devletin Taahhüdü	Güvenlik ve düzen sağlamak	Suçluları cezalandırarak, adaleti gerçekleştirmek	
Devlet Anlayışı	Otoriter	Özgürlükçü	

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in tablosu benim tablodan alınmıştır. Ama bana atıf yoktur. Dolayısıyla ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesinin ilk fıkrasının 3'üncü bendinde öngörülmüş olan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” hâli vardır.

ÖRNEK 15**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.42:**

Bu teoriler, devletin ortaya çıkışını tam olarak yansıtmasa da ve günümüz devlet kavramıyla tam olarak bağdaşmasa da bu teorilerden hepsi devlet kökeni sorununun bir yönüne ışık tuttuğundan devlet olgusunun anlaşılmasında büyük katkı sağlamaktadır.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.49:

Bu teorilerin hepsinin eleştirilebilecek birçok yönünün olduğunu ve gerçeklerle uyuşmadığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte bu teorilerden hepsi devletin kökeni sorununun bir yönüne ışık tutmaktadır. O nedenle, bu teorilerin bilinmesinde devlet olgusunu anlayabilmek bakımından yarar vardır.

Nevzat Sönmez’in yukarıdaki paragrafının benim paragrafımdan *mealen* alındığı ortadadır. Mealen alıntı da bir alıntıdır; bunun da kaynağının gösterilmesi gerekir. Kaldı ki, “*bu teorilerden hepsi devletin kökeni sorununun bir yönüne ışık tutma*” ifadesindeki kelimesi kelimesine ortaklık, bunun sadece bir mealen alıntı değil, bir aynen alıntı olduğunu da gösterir. Bu alıntı ister mealen, ister aynen olsun, alıntının kaynağını gösterilmesi gerekir. Oysa bu alıntının kaynağı gösterilmemiştir. Dolayısıyla ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71’inci maddesinin ilk fıkrasının 3’üncü bendinde öngörülmüş olan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” hâli vardır.

ÖRNEK 16**Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.47:**

Arend Lijphart'ın demokratik olarak kabul ettiği 21 ülkeden 10'u cumhuriyet, 11'i ise monarşidir. Avustralya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Hollanda, Japonya, Kanada, Lüksemburg, Norveç, İsveç, Yeni Zelanda gibi demokratikliklerinden hiçbir şekilde şüphelenilmeyen ve üstelik uzun zamandan beri demokratik rejimleri kesintiye uğramamış olan bu devletler bir cumhuriyet değil, monarşidir. Keza bir cumhuriyet de anti-demokratik olabileceği gibi, demokratik de olabilir. Örneğin, komşumuz İran ve Irak birer anti-demokratik cumhuriyettir. Fakat bir cumhuriyet demokratik de olabilir. Örneğin Arend Lijphart'ın demokratik olarak kabul ettiği 21 ülkeden 10 cumhuriyettir: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Avusturya, Fransa, Finlandiya, İrlanda, İsviçre, İsrail, İtalya, İzlanda.⁶⁶

⁶⁶ LIJPHART, Arend, *Çağdaş Demokrasiler*, Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Ortak Yayını, Ankara, s.57 ve 79 [Çeviren: Ergun ÖZBUDUN ve Ersin ONULDURAN. (Aktaran: GÖZLER, Kemal "Hukuk Açısından Monarşi ve Cumhuriyet Kavramlarının Tanımı Sorunu", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 54, 1999, Sayı 1, s.51-62 (www.anayasa.gen.tr/monarsi.htm) (Erişim Tarihi: 15.05.2011)]

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.56:

Arend Lijphart'ın demokratik olarak kabul ettiği 21 ülkeden 10'u cumhuriyet, 11'i ise monarşidir. Avustralya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Hollanda, Japonya, Kanada, Lüksemburg, Norveç, İsveç, Yeni Zelanda³⁶ gibi demokratikliklerinden hiçbir şekilde şüphelenilmeyen ve üstelik uzun zamandan beri demokratik rejimleri kesintiye uğramamış olan bu devletler birer cumhuriyet değil, monarşidir. Keza bir cumhuriyet de anti-demokratik olabileceği gibi, demokratik de olabilir. Örneğin, komşumuz İran ve Irak birer anti-demokratik cumhuriyettir. Fakat bir cumhuriyet demokratik de olabilir. Örneğin Arend Lijphart'ın demokratik olarak kabul ettiği 21 ülkeden 10'u cumhuriyettir: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Avusturya, Fransa, Finlandiya, İrlanda, İsviçre, İsrail, İtalya, İzlanda.

36. Lijphart, *Çağdaş Demokrasiler*, *op. cit.*, s.79.

Nevzat Sönmez'in 66 nolu dipnotta atıf usûlü problemlili de olsa, bana atıf yaptığı söylenebilir. Ama ortada benden, kelime kelime, aynen yapılmış bir alıntı vardır. Aynen alıntının tırnak içinde yapılması gerekir. Dolayısıyla bu alıntı FSEK, m.35/son'da öngörülen "ıktibasın belli olacak şekilde yapılması" şartına aykırıdır.

ÖRNEK 17

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.49-50:

Üniter devlette *yürütme organı* ve *yetkisin-* de de esas itibarıyla bir “bütünlük” vardır. Üniter devletin yürütme organının tepesinde, parlâmenter hükûmet sistemlerinde başbakan, bakanlar kurulu ve bakanlar, başkanlık sistemlerinde başkan bulunur. Yürütme yetkisinin sahibi bunlardır. Ancak, büyükçe bir ülkede, bütün yürütme ve idare yetkisinin başkan, başbakan ve bakan gibi birkaç kişi tarafından kullanılması haliyle mümkün değildir. O nedenle başkan, başbakan ve bakanlar, yürütme görevi için genişçe bir teşkilata ihtiyaç duyarlar. Bu teşkilata “idare” denir.⁷³

⁷³ GÖZLER, Kemal, “Üniter Devlet ve Demokratik Açılım”, *Türkiye Günlüğü*, Sayı 99, Güz 2009, s.81-82. [<http://www.anayasa.gen.tr/acilim>]. (Erişim Tarihi: 07.06.2011)]

Kemal Gözler, “Üniter Devlet ve Demokratik Açılım”, *Türkiye Günlüğü*, Sayı 99, Güz 2009, s. 82:

Üniter devlette *yürütme organı* ve *yetkisinde* de esas itibarıyla bir “bütünlük” vardır. Üniter devletin yürütme organının tepesinde, parlâmenter hükûmet sistemlerinde başbakan, bakanlar kurulu ve bakanlar, başkanlık sistemlerinde başkan bulunur. Yürütme yetkisinin sahibi bunlardır. Ancak, büyükçe bir ülkede, bütün yürütme ve idare yetkisinin başkan, başbakan ve bakan gibi birkaç kişi tarafından kullanılması haliyle mümkün değildir. O nedenle başkan, başbakan ve bakanlar, yürütme görevi için genişçe bir teşkilata ihtiyaç duyarlar. Bu teşkilata “idare” denir.

Yukarıdaki iki kutunun karşılaştırılmasından görüleceği üzere Nevzat Sönmez’in cümleleri, noktası virgülüne aynen benim kitabımdan alınmadır. Dolayısıyla bu cümlelerin tırnak içinde verilmesi gerekirdi. Bu nedenle bu alıntı FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırıdır.

ÖRNEK 18

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.50:

Üniter Devlet ile Federal Devlet Arasındaki Farklar

	Üniter Devlet	Federal Devlet
Devlet Sayısı	Tek devlet var.	1) Bir federal devlet
		2) Birden çok federe devlet
Hukuk Düzeni	Tek bir hukuk düzeni var.	1) Bir federal hukuk düzeni
		2) Birden çok federe hukuk düzeni
Yasama Yürütme Yargı	Tek yasama, yürütme ve yargı organı var.	1) Federal Yasama, Yürütme ve Yargı organı
		2) Federe Yasama, Yürütme ve Yargı organı
Yetki Paylaşımı	Merkezi idare ile adem-i merkezi idare arasında kanunla yapılır.	Federal devlet ile federe devletler arasındaki yetki paylaşımı anayasayla yapılır.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.66:

TABLO 7.2: Federal Devlet ile Üniter Devlet Arasındaki Farklar

	ÜNİTER DEVLET	FEDERAL DEVLET
Devlet Sayısı	Tek devlet var.	İki tür devlet var: (1) Bir federal devlet+(2) Birden çok federe devlet var.
Hukuk Düzeni	Tek bir hukuk düzeni var.	İki tür hukuk düzeni var: (1) Bir federal hukuk düzeni+(2) Birden çok federe hukuk düzeni var
Y.Y.Y. Organları	Tek yasama, yürütme ve yargı organı var.	İki tür organlar var: (1) Federal Yasama, Yürütme ve Yargı Organları+ (2) Federe Yas.Yür.Yar.Organları
Yetki Paylaşımı	Merkezi idare ile adem-i merkezi idare arasında kanunla yapılır	Federal devlet ile federe devletler arasındaki yetki paylaşımı anayasayla yapılmıştır.

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in tablosu benim tablomdan alınmıştır. Ama bana yapılan bir atf yoktur. Dolayısıyla ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesinin ilk fıkrasının 3'üncü bendinde öngörölmüş olan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" hâli vardır.

ÖRNEK 19

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.52:

Federasyon ile Konfederasyon Karşılaştırması

	Konfederasyon	Federasyon
Kaynak	Uluslar arası antlaşma- mayla kurulur.	Anayasayla kurulur
Bağın Niteliği	Üye devletler arasında- ki bağ akdidir.	Aynasal niteliktedir
Ayrılma Hakkı	Üye devletler üyelikten çıkabilir.	Ayrılma hakkı yoktur
Uluslar arası Kişilik	Üye devletlerin de var.	Sadece federal devletin var
Dış İlişkiler	Üye devletler bağımsızdır.	Federe devletler federal devletlere bağlıdır.
Zorlama Gücü	Konfederasyonun üye devletler üzerinde zorlama gücü yoktur.	Var
Vatandaşlık	Sadece üye devletleri vatandaşlığı var.	İki tür vatandaşlık var. (Federal Vatandaşlık + Federe Va- tandaşlık)

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.66:

TABLO 7.1: Federasyon ile Konfederasyon Arasındaki Farklar

	KONFEDERASYON	FEDERASYON
Kaynak	Uluslararası andlaşmayla kurulur	Anayasayla kurulur
Bağın Niteliği	Üye devletler arasındaki bağ <i>akdidir</i> .	Anayasal niteliktedir.
Ayrılma Hakkı	Üye devletler üyelikten çıkabilir.	Ayrılma hakkı yoktur.
U.arası Kişilik	Üye devletlerin de var	Sadece federal devletin var
Dış İlişkilerde	Üye devletler bağımsızdır.	Federe devletler federal devlete bağlıdır
Zorlama Gü- cü	Konfederasyonun üye devletler üzerin- de zorlama gücü yoktur.	Var
Vatandaşlık	Sadece üye devletlerin vatandaşlığı var.	İki tür vatandaşlık var (Federal Va- tandaşlık+Federe Vatandaşlık)

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez'in tablosu benim tablomdan alınmıştır. Ama bana yapılan bir atfı yoktur. Dolayısıyla ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesinin ilk fıkrasının 3'üncü bendinde öngörülmüş olan "kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma" hâli vardır.

ÖRNEK 20

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.55:

Buna göre hükümet sistemleri öncelikle kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığı ilkelerine göre ikiye ayrılır. Kuvvetler birliği de kendi içinde kuvvetlerin yürütmede ve yasamada birleştiği sistemler olarak ikiye ayrılır. Kuvvetlerin yürütmede birleştiği sistemler diktatörlük veya mutlak monarşidir. Kuvvetlerin yasamada birleştiği sisteme ise “meclis hükümeti sistemi” denir. Kuvvetler ayrılığı sistemleri de kendi içinde sert ve yumuşak olmak üzere ikiye ayrılır. Sert kuvvetler ayrılığı sistemine “başkanlık sistemi”, yumuşak kuvvetler ayrılığı sistemine veya kuvvetlerin işbirliği sistemine ise “parlâmenter sistem” denir.⁸²

⁸² GÖZLER; 2004, s.84

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.76:

Buna göre, hükümet sistemleri ilkönce kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığı sistemleri olarak ikiye ayrılır. Kuvvetler birliği sistemleri de kendi içinde kuvvetlerin yürütmede ve yasamada birleştiği sistemler olarak ikiye ayrılır. Kuvvetlerin yürütmede birleştiği sistemler diktatörlük veya mutlak monarşidir. Kuvvetlerin yasamada birleştiği sisteme “meclis hükümeti sistemi” denir. Kuvvetler ayrılığı sistemleri de kendi içinde sert ve yumuşak olmak üzere ikiye ayrılır. Sert kuvvetler ayrılığı sistemine “başkanlık sistemi”, yumuşak kuvvetler ayrılığı sistemine ise “parlâmenter sistem” denir.

Yukarıdaki alıntının kaynağı gösterilmiş olsa da alıntı hâlâ hukuka aykırıdır. Çünkü, ortada bir aynen alıntı vardır ve aynen alıntının tırnak içinde yapılmaması FSEK, m.35/son’da öngörülen “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırılık teşkil eder.

ÖRNEK 21

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.61:

Kuvvetler ayrılığı teorisinin gerçek kurucusu olan Montesquieu bu teoriyi *Kanunların Ruhü* isimli eserinde anlatmaktadır. Montesquieu'ye göre: “her devlette üç çeşit kuvvet (yetki) vardır: Birincisi yasama yetkisi; ikincisi, devletler hukukuna bağlı olan şeyleri yürütme yetkisi; üçüncüsü medenî hukuka bağlı olan şeyleri uygulama yetkisi.

Montesquieu'ye göre bu kuvvetlerden birincisi yani “yasama yetkisi”, “geçici veya sürekli kanunlar yapma; eskiden yapılmış olanları düzeltme ya da yürürlükten kaldırma” işidir. Devletin yürütme gücü olarak isimlendirdiği kuvvet ise, hükümdar veya idareci olarak savaş veya barış yapar; elçi gönderir ya da kabul eder; güvenliği kurar, istilaları önler. Üçüncü kuvvet ise, “suçluları cezalandırma ve kişiler arasındaki uyuşmazlıkları yargılama kuvvetidir. Montesquieu bu kuvvete “yargılama kuvveti” ismini vermektedir. Montesquieu bu üç kuvveti *yasama*, *yürütme* ve *yargı* olarak isimlendirdikten sonra, bu üç kuvvetin birbirinden ayrılmasının gerektiğini ileri sürmektedir. Ünlü düşünüre göre, bir kere yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden ayrılmalıdır. Montesquieu'ye göre yargı kuvveti ise mahkemelere ait olmalıdır.

Özetle Montesquieu'ye göre yasama kuvveti sınırlı bir kuvvettir; çünkü, kendi koyduğu kuralları uygulama yetkisi yoktur. Yürütme kuvveti de sınırlı bir kuvvettir; çünkü, yasamanın koyduğu kuralları yürütmektedir. Yargı da sınırlı bir kuvvettir; çünkü, hakimler kanunların sözlerini telaffuz eden birer ağızdan başka bir şey değildirlir. Bu üç kuvvet kendi görevlerinin dışına çıkarlarsa, yani yasama kendi koyduğu kuralları yürütürse, yürütme ise yürüttüğü kuralları kendi koyarsa, yargı ise “kanun koyucunun ağzı” olmakla yetinmeyip kendisi yorum yoluyla yeni kurallar koymaya kalkarsa, o sistemde hürriyet ortadan kalkar.⁹⁷

⁹⁷ KUTLU, 2001, s.112-115; GÖZLER, 2004, s.82-110

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.74-75:

Kuvvetler ayrılığı teorisinin gerçek kurucusu olarak asıl adı Charles-Louis de Secondat olan Montesquieu (*Monteskiyö* okunur) (1689-1755) kabul edilmektedir. Montesquieu bu teoriyi *Kanunların Ruhunu* (*De l'esprit des lois*) (1748) isimli eserinin XI'inci kitabının VI'ncı bölümünde “İngiliz Anayasası” başlığı altında dile getirmektedir. Montesquieu'ye göre,

“her devlette üç çeşit kuvvet vardır: Yasama kuvveti, devletler hukukuna bağlı olan şeyleri yürütme kuvveti ve medenî hukuka bağlı olan şeyleri yürütme kuvveti”⁷.

Montesquieu'ye göre bu kuvvetlerden birincisi yani “yasama kuvveti (*puissance législative*)”, “geçici veya sürekli kanunlar yapma; eskiden yapılmış olanları düzeltme ya da yürürlükten kaldırma” işidir⁸. İkinci kuvvetle ise, hükümdar veya idareci, “savaş veya barış yapar; elçi gönderir ya da kabul eder; güvenliği kurar, istilaları önler”⁹. Montesquieu bu ikinci kuvvete “devletin yürütme kuvveti (*puissance exécutrice de l'Etat*)” ismini vermektedir¹⁰. Üçüncü kuvvet ise, “suçluları cezalandırma ve özel kişiler uyuşmazlıkları yargılama kuvveti”¹¹dir. Montesquieu bu kuvvete “yargılama kuvveti (*puissance de juger*)” ismini vermektedir¹².

Montesquieu devlette üç kuvvet bulunduğunu böylece tespit ettikten ve bunlara *yasama*, *yürütme* ve *yargı* kuvveti isimlerini verdikten sonra, bu üç kuvvetin birbirinden ayrılmasının gerektiğini ileri sürmektedir. Ünlü düşünürüne göre, bir kere yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden ayrılmalıdır. Zira, yasama ve yürütme kuvvetleri aynı elde toplanmış ise hürriyet yok olur¹³. Diğer yandan Montesquieu'ye göre, “yargı kuvveti de, yasama ve yürütme kuvvetlerinden ayrılmış değilse gene hürriyet yoktur”¹⁴. (...)

Özetle Montesquieu'ye göre yasama kuvveti sınırlı bir kuvvettir; çünkü, kendi koyduğu kuralları uygulama yetkisi yoktur. Yürütme kuvveti de sınırlı bir kuvvettir; çünkü yasamanın koyduğu kuralları yürütmektedir. Yargı da sınırlı bir kuvvettir; çünkü hâkimler kanunların sözlerini telaffuz eden birer ağızdan başka bir şey değildirler. Bu üç kuvvet kendi görevlerinin dışına çıkarılsa, yani yasama kendi koyduğu kuralları yürütürse, yürütme ise yürüttüğü kuralları kendi koyarsa, yargı ise “kanun koyucunun ağzı” olmakla yetinmeyip kendisi yorum yoluyla yeni kurallar koymaya kalkarsa, o sistemde hürriyet ortadan kalkar.

7. Montesquieu, *De l'esprit des lois*, Livre XI, Chapitre VI.

8. Montesquieu, *De l'esprit des lois*, Livre XI, Chapitre VI. Bu bölüm Türkçe'ye Mükbil Özyörük tarafından çevrilmiştir: Montesquieu, “İngiltere'nin Esas Teşkilatı”, Çev. Mükbil Özyörük, *Siyasal Bilgiler Okulu Dergisi*, Cilt II, 1947, Sayı 1-2, s.75-83.

9. Montesquieu, *De l'esprit des lois*, Livre XI, Chapitre VI; Özyörük Çevirisi, *op. cit.*, s.75.

10. *Ibid.*

11. *Ibid.*

12. *Ibid.*

14. *Ibid.*

Nevzat Sönmez, 97 nolu dipnotta benden önce KUTLU'ya atıf yapmaktadır. Ancak görüleceği gibi söz konusu üç paragraf KUTLU'dan değil kelimesi kelimesine benden alınmadır. Ortada bir “aynen alıntı” vardır. Dolayısıyla bu alıntının, tırnak içinde veya girintili paragraf olarak verilmesi gerekirdi. Bu nedenle söz konusu alıntı FSEK, m.35/son'da öngörölmüş olan “ikibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırıdır.

Ayrıca üç paragraf uzunluğunda bu alıntının Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesinin ilk fıkrasının ilk bendinde öngörölmüş olan ikibasın bir eserin “*bazı cümle ve fıkralarının*” bir başka esere alınmasıyla sınırlı olması şartına ve keza aynı maddenin ilk fıkrasının 3'üncü bendinde öngörölmüş olan alıntının “*maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla*” yapılması şartına aykırı olduğu söylenebilir.

ÖRNEK 22

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.66:

Sert kuvvetler ayrılığı sisteminde, yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden mutlak ve katı bir şekilde ayrılmış iki organa verilmiştir. Bu organlar karşılıklı olarak birbirinden, gerek kaynak bakımından, gerek varlıklarını sürdürme bakımından bağımsızdır. Yani, yasama ve yürütme organları ayrı ayrı seçilir ve seçildikten sonra da birbirlerinin varlıklarına son veremezler. Bu organların anayasal sistem içinde güçleri de birbirine eşit veya az çok dengelidir. Sert kuvvetler ayrılığı sistemine genellikle “başkanlık” denir. Bu sisteme “başkanlık sistemi” yerine, “başkanlık rejimi”, “başkanlık demokrasisi”, “başkanlık hükümeti” dendiği de olur. Başkanlık sisteminin en bilinen örneği Amerika Birleşik Devletleri'dir.¹⁰⁸

¹⁰⁸ GÖZLER, 2004, s.91

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.82:

“Sert kuvvetler ayrılığı sistemi (*rigid separation of powers system, système de séparation rigide des pouvoirs*)”nde, yasama ve yürütme kuvvetleri birbirinden mutlak bir şekilde ayrılmış iki organa verilmiştir. Bu organlar karşılıklı olarak birbirinden, gerek kaynak bakımından, gerek varlıklarını sürdürme bakımından bağımsızdır. Yani, yasama ve yürütme organları ayrı ayrı seçilir ve seçildikten sonra da birbirlerinin varlıklarına son veremezler⁶⁷. Bu organların anayasal sistem içinde güçleri de birbirine eşit veya az çok

dengelidir⁶⁸. Sert kuvvetler ayrılığı sistemine genellikle “başkanlık sistemi (*presidential system*)” denir. Bu sisteme “başkanlık sistemi” yerine, “başkanlık rejimi (*presidential regime*)”, “başkanlık demokrasisi (*presidential democracy*)”, “başkanlık hükûmeti (*presidential government*)” veya kısaca “prezidansiyalizm (*presidentialism*)” dendiği de olur. Başkanlık sisteminin en bilinen örneği Amerika Birleşik Devletleridir.

67. Cadart, *op. cit.*, c.I, s.484.

68. *Ibid.*

Nevzat Sönmez cümlelerin sonunda bana atıf yapmaktadır. Ancak bu atıf söz konusu alıntıyı hukuka uygun hâle getirmeye yetmemektedir. Çünkü yukarıdaki iki kutunun karşılaştırılmasından anlaşılacağı üzere Nevzat Sönmez’in paragrafı -yabancı terimler hariç- benim paragrafım ile noktası virgüline aynıdır. Ortada bir aynen alıntı vardır. Aynen alıntının tırnak içinde verilmesi gerekirdi. Dolayısıyla bu alıntı FSEK, m.35/son’da öngörülmüş olan “iktibasın belli olacak şekilde yapılması” şartına aykırıdır.

ÖRNEK 23

Nevzat Sönmez, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2011, s.68:

Başkanlık sisteminden bazı farklılıklarla ayrılan bu sistem temel olarak "cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği parlamenter sistem." olarak tanımlanabilir.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin, 2010, s.89:

“Yarı-başkanlık sistemi (*semi-presidential system*)”, değişik şekillerde tanımlanmış da, kanımızca çok basit olarak şu şekilde tanımlanabilir: *Cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği bir parlâmenter sisteme yarı-başkanlık sistemi denir.*

Görüldüğü gibi Nevzat Sönmez’in yukarıdaki tırnak içinde verdiği tanım benim tanımımdan alınmıştır. Ama bu tanımın kaynağı gösterilmemiştir. Dolayısıyla ortada 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71’inci maddesinin ilk fıkrasının 3’üncü bendinde öngörülmüş olan “kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma” hâli vardır.

İktibasın Maksadın Haklı Göstereceği Nispet Dahilinde ve Münderacatını Aydınlatmak Maksadıyla Yapılması Şartı (FSEK, m.35/1, b.3) Açısından Birkaç Söz

Nevzat Sönmez’in kitabındaki bu kaynaksız alıntılardan başka asıl mesele, kaynağı gösterilmiş olsa bile, kitabın bütününün orantısız ve aşırı alıntılarla yazılmış olmasıdır. FSEK, m.35/1, b.3’e göre alıntının “maksadın haklı

göstereceği nispet dahilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadıyla” yapılması gerekir. Nevzat Sönmez’in kitabında pek çok bölüm benim veya diğer bir iki anayasa hukukçusu meslektaşımızın kitaplarından yapılmış alıntılarla yazılmıştır. Söz konusu kısımlarda Nevzat Sönmez’in benden yaptığı alıntılar çıkarılırsa, söz konusu kısımda Nevzat Sönmez’e ait tek bir cümle kalmamaktadır.

Örneğin Nevzat Sönmez kitabının 82 ilâ 88’nci sayfaları arasında yer alan “*Egemenliğin Kullanılmasına Göre Demokrasi Türleri*” başlıklı kısım, bütünüyle alıntı yapılarak yazılmış bir bölümdür. Bu alıntıların sonunda bana atıf yapılmış olması (Sayfa 82-87, dipnot 139, 140, 144, 149, 151, 153, 162), bu alıntıları hukuka uygun hâle getirmez. Zira alıntı, yukarıda açıklandığı gibi, yazarın kendisinin oluşturduğu içeriği örneklendirmek, desteklemek için yapılır. Alıntı, içerik oluşturma yöntemi değildir. Bir metinde alıntı, yazarın oluşturduğu metin karşısında yan unsur olarak kalır¹⁶. Bir metinden alıntı olan paragraflar çıkarılsa bile metin yıkılmaz. Alıntının ana unsur olduğu yerde FSEK, m.35/1, b.3’e aykırı bir alıntı vardır. Nevzat Sönmez’in yaptığı alıntılar çıkarılırsa, o bölümde tek bir paragraf kalmamaktadır. Bu kanımız Nevzat Sönmez’in kitabının pek çok bölümü için geçerlidir. Örnek olarak yukarıda zikrettiğimiz “*Egemenliğin Kullanılmasına Göre Demokrasi Türleri*”ne bakılabilir (s.82-88). Nevzat Sönmez’in kitabından başka yazarlardan yaptığı alıntıları çıkarın, geriye sadece boş sayfalar kalacaktır. Nevzat Sönmez’in kendisine şu soruyu sorması lazım: Ben bu kitapta diğer yazarların söylediğinden farklı ne söyledim?

Aslında Nevzat Sönmez’in bu soruyu kendisine sormasını beklemek anlamsız bir beklentidir. Hukuk fakültesi mezunu dahi olmayan, sosyoloji alanında doktora yapan bir kişi nasıl olacak da anayasa hukuku alanında anayasa hukukçularının söylediklerinden farklı bir şey söyleyecek?

* * *

Nevzat Sönmez’e ayrılan bu bölümü kapatırken şunu söylemek isterim: Nevzat Sönmez’in kitabı Türkiye’de anayasa hukuku kitabı yazmanın hangi seviyeye indiğinin mükemmel bir göstergesidir. Hukuk fakültesi mezunu dahi olmayan bir sosyoloji doktoru çıkıp anayasa hukuku kitabı yazabilmekte ve bu kitabı ülkemizin en büyük yayınevlerinden birisi olan ve kendisini “akademik yayıncı” olarak takdim eden Seçkin Yayınevi¹⁷ tarafından yayınlanabilmektedir. ■

16. Öncü, *op. cit.*, s.188.

17. Seçkin Yayınevi gerek internet sitesinde, gerekse kitap tanıtım kataloglarında logosunun altında daima “Akademik ve Mesleki Yayınlar” ibaresini kullanmaktadır. Dolayısıyla Seçkin Yayıncılık kendisini bir “Akademik Yayıncı” olarak takdim etmektedir.